

Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimi ve Bilgi Teknolojileri Yeterliliği İlişkisi: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Örneği (The Relationship Between Entrepreneurship Tendency and Their Information Technology Knowledge in Undergraduate Tourism Students: The Case of Aydın Adnan Menderes University)

Şule KAYA ^a , Güntekin ŞİMŞEK ^b , * Turan OKUL ^c

^a Aydın Adnan Menderes University, Institute of Social Science, Department of Tourism Management, Aydın/Turkey

^b Kyrgyzstan-Turkey Manas University, Department of Travel Management and Tourism Guidance, Bishkek/Kyrgyzstan

^c Aydın Adnan Menderes University, Faculty of Tourism, Department of Travel Management, Aydın/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 25.12.2019

Kabul Tarihi: 17.03.2020

Anahtar Kelimeler

Girişimcilik

Girişimcilik eğilimi

Bilgi teknolojileri yeterliliği

Turizm öğrencileri

Öz

Günümüzde bilgi olmadan bir girişimin söz konusu olamayacağı düşünüldüğünde yapılacak girişim faaliyetleri için bilgi teknolojileri yeterliliğine sahip olunması ön koşul olarak görülmektedir. Bu çalışmada turizm eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin bilgi teknolojileri yeterliliklerine göre değerlendirmek amaçlanmıştır. Çalışma iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde girişimcilik eğilimi ve bilgi teknolojileri yeterliliği konularının kavramsal çerçevesi ele alınmıştır. İkinci bölümde ise araştırma yöntemi, bulguları, sonuç ve önerileri sunulmuştur. Araştırma sırasında ikincil veri olarak literatürden faydalanılmıştır ve birincil veri elde etmek için nicel yöntem olan anket tekniği kullanılmıştır. Çalışmada Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Turizm Fakültesi ana kütle olarak seçilmiştir. Ana kütle içerisinde Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Turizm Fakültesi dördüncü sınıf öğrencileri örneklem olarak ele alınmıştır. Çalışmada turizm eğitimi alan öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin yükseğe yakın olduğu tespit edilmiştir. Bilgi teknolojileri yeterliliklerinin ise ortalama bir seviyede olduğu ortaya konulmuştur. Öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile bilgi teknolojileri yeterlilikleri arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Çalışma sonunda öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin ve bilgi teknolojileri yeterliliklerinin artırılmasına yönelik birtakım öneriler sunulmuştur.

Keywords

Entrepreneurship

Entrepreneurial tendency

Competencies of information technology

Tourism students

Abstract

This study is aimed to evaluate the entrepreneurship tendencies of the students having tourism education according to their information technology competencies. The study consists of two parts. In the first part, the conceptual framework of entrepreneurship tendency and information technology competency is discussed. In the second part, research method, findings, results and suggestions are presented. Throughout the research, literature was used as secondary data source and quantitative method is used to obtain primary data. Aydın Adnan Menderes University Faculty of Tourism was chosen as the universe to obtain information in the study. In order to represent from the universe, the fourth grade students of the faculty were taken as a sample. In the study, it was determined that the entrepreneurship tendency of the students receiving tourism education was close to high and the information technology competencies were at an average level. A positive low-level relationship was found between students' entrepreneurship tendencies and information technologies competencies.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: turanokul@hotmail.com (T. Okul)

DOI: 10.21325/jotags.2020.546

GİRİŞ

Dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler ile birlikte iş imkânları değişmiş, farklı alanlarda farklı iş olanakları meydana gelmiş ve yapılan işlerin işleyiş süreçleri de değişim göstermiştir. Ekonomik yapılanmalar da bu işleyişlere uyum sağlayarak bilgi temelli yeni ekonominin ana unsurunu oluşturmuşlardır. Günümüzde bilgi teknolojilerinin her alanda yoğun kullanımı girişimcilik faaliyetlerinde de etkili olmuş ve büyük girişimler bilgi teknolojileri yardımı ile gerçekleşmiştir. Girişimcilik, yenilikçi girişimcilik, e-girişimcilik, dijital girişimcilik ve teknolojik girişimcilik adı altında gerçekleşen bu faaliyetler tüm sektörlerin işleyişlerinde ve yapılanmalarında büyük değişimleri de beraberinde getirmiştir.

Teknolojik olanaklar ürün ve hizmet arz edenlerin iş yükünü azaltmakta, talep edenlerin ise ürün ve hizmete erişimini kolaylaştırırken karar verme süreçlerini de kısaltmaktadır. Bu nedenle teknolojik olanaklardan faydalanabilmek ve teknoloji alanında girişimcilik faaliyetlerinde bulunabilmek için başlangıç olarak bilgi teknolojileri yeterliliklerine sahip olunması gerekli görülmektedir. Günümüzde yapılacak hemen hemen tüm girişimcilik faaliyetinin tabanında teknoloji yer almakta ve gelecekte teknoloji alt yapısı olmayan bir girişim düşünülemez.

Diğer sektörler ile etkileşim içerisinde olan ve bilgi temelli bir yapılanmaya sahip olan turizm endüstrisinin son 20 yıldaki gelişimi bilgi teknolojileri kullanımı ve yapılan teknolojik girişimcilik faaliyetleri sayesinde gerçekleşmiştir. Turizm endüstrisinde girişimcilik faaliyetleri konaklama, seyahat ve yiyecek alanında büyük oranda tesis, ulaşım alt yapısı, hizmet, iletişim ve tasarruf odaklı gelişim göstermektedir. Bu nedenle günümüz koşullarında turizm endüstrisinin her alanı için geçerli olan bir teknoloji alt yapısının geliştirilmesi ve uygulamalar ile desteklenmesi son derece önemlidir. Turizm endüstrisinde teknolojik girişimler 1950’li yıllarda CRS (Bilgisayarlı Rezervasyon Sistemleri) ciddi anlamda kullanılmaya başlanmış ve 1990’lı yıllarda internetin yaygınlaşması ile birlikte ise GDS (Global Dağıtım Sistemleri) ortaya çıkmıştır ve günümüzde ürün ve hizmet temelinde müşteri odaklı bir yaklaşım ile büyük gelişim göstermeye devam etmektedir.

Turizm endüstrisinin gelişimi için kaliteli ürün ve hizmet gerekliliği teknoloji kullanımını da desteklemesi nedeniyle yapılan girişimler bilgi temelli ve teknoloji odaklı olabilmektedir. Ancak bilgi teknoloji yeterliliği olmayan girişimcinin bu alanda çalışma yapması beklenmemektedir. Turizm endüstrisinde hâlihazırda istihdam edenler ve gelecekte endüstride söz sahibi olacak turizm eğitimi alan öğrenciler göz önüne alındığında bilgi teknolojileri konusundaki yeterlilikleri turizmin gelişiminde ve yapılacak girişimlerde destekleyici faktör olacağı düşünülmektedir.

Turizm endüstrisinde istihdam edenlerinde bugün girişimcilik ve bilgi teknolojileri temeline hâkim olmaları pazarın büyümesine katkı sağlayacaktır. Bilgi temelli turizm endüstrisini sürdürülebilir kılan şeylerden biri teknolojidir. Günümüzde ve yakın gelecekte yapılacak olan teknolojik girişimler turizm endüstrisinin ihtiyacı olan bilgiyi sunmasına yardımcı olacaktır. Turizm endüstrisinde Ar-Ge çalışmalarının artması için konu ile ilgili bilgi alt yapısı olan personel ve yöneticiye ihtiyaç duyulmaktadır. Turizm endüstrisinde yapılacak olan girişimlerin teknoloji alanında yapılabilmesinin bilgi alt yapısı ile sağlanabileceği düşünüldüğünde girişimcilerin bilgi teknolojileri yeterlilik düzeylerinin bilinmesi gerekmektedir. Ayrıca turizm endüstrisine gelecekte yön verecek olan turizm eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini bilgi teknolojileri yeterliliklerine göre değerlendirme yapmak, turizm endüstrisinde teknoloji alanında yapılacak girişim temelini olup olmadığının bilinmesi, yapılacak olan turizm

planlaması için de önem arz etmektedir. Günümüzde başarılı bir turizm girişimcisinin tüm sektörler hakkında temelde bir bilgi sahibi olması gerektiği gibi turizm endüstrisinde yapacağı girişimler için de teknolojik yeterliliğe sahip olması gerekmektedir. Buradan hareketle araştırmanın sorun cümlesi şu şekilde ifade edilmiştir: Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ve bilgi teknolojileri yeterlilikleri ne düzeydedir ve aralarında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

Bu çalışmanın temel amacı; turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerine ve bilgi teknolojileri yeterliliğine sahip olup olmadıklarını ortaya koymak ve buna bağlı olarak bu iki temel unsur arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir. Demografik özelliklere (cinsiyet, gelir, alan adı veya web sitesi sahipliği, ikamet bilgisi, mezun olunan lise, staj durumu, öğrenim görülen bölüm) göre girişimcilik eğiliminin farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak da araştırmanın alt amacını oluşturmaktadır.

Kavramsal Çerçeve

Girişimci; bir amaçla belli bir işi yapabilmek adına harekete geçen, ürün ve hizmet için hammadde gibi üretim faktörlerini elinde bulunduran ve bunları yaparken risk alarak kar elde etmeyi amaçlayan kişilere denilebilmektedir (Pazarcık, 2016: 143-144). Günümüzde teknoloji ile birlikte girişimci kavramı değişim göstermiştir. Artık girişimci; emek, sermaye, doğal kaynaklar ve teknolojiyi bir araya getirerek en yeni ve en işe yarar yöntemler ile bilgileri analiz ederek ürün ve hizmet üretimini yapan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Ballı, 2017: 146). Bireylerin içerisinde olan potansiyeli ortaya çıkarmak, onları keşfetmek, ne istediklerini fark etmelerini sağlamak ve onları güdüleyici unsurları ortaya koymak gençlerin hayata başladığı üniversitelerdeki girişimcilik eğitimi ile sağlanabilmektedir (Korkmaz, 2012: 224). Bir ülkedeki üniversite öğrencileri o ülkenin girişimcilik faaliyetlerinin artmasına yardımcı olacak en temel potansiyeldir. Bu nedenle birçok üniversite girişimcilik eğitimi vermekle birlikte eğitim-öğretim yılı boyunca çeşitli proje, seminer kongre gibi faaliyetler düzenleyerek girişimcilik eğilimini arttırmayı hedeflemektedir (Hancıoğlu ve Tekin, 2018: 214). Literatür incelendiğinde öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ele alan birçok araştırmanın mevcut olduğu görülmektedir. Yılmaz ve Sünbül (2009), Kılıç ve diğerleri (2012), Korkmaz (2012), Uygun ve Güner (2016), Ulama (2016), Yalçınsoy ve Aksoy (2017), Bilge ve Bal (2012), Keleş ve diğerleri (2012), Ballı ve Koca Ballı (2014), Hancıoğlu ve diğerleri (2018), Ugwu ve Ezeani (2012), Orhan (2017) ve daha birçok araştırmacı üniversite öğrencilerinin ve gençlerin girişimcilik eğilimleri üzerinde çalışmalar yapmışlardır. Ancak turizm öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini ele alan çalışmaların kısıtlı olduğu göze çarpmaktadır.

Bilginin toplanmasını, işlenmesini, depolanmasını, ağlar yardımı ile bir noktadan bir noktaya iletilmesine olanak sağlayan iletişim ve bilgisayar tabanlı teknolojileri de içeren tüm teknoloji unsurlarına bilgi teknolojisi denilmektedir. Günümüz toplumunda bireylerin çevrelerinde şekillenen yapılaşmaya her anlamda katkıda bulunmaları gerekmektedir. Bu noktada bilgi teknolojilerinde eylem yeterliliğinin sağlanması önemli bir husus olarak görülmektedir. (Odabaşı ve ark., 2011: 36). Bugünün teknoloji kullanıcıları rutin, mesleki ve hobi gibi işlerini yapmak, kısacası ihtiyaçlarını karşılamak için uygulama üzerine kurulu becerilere ihtiyaç duymaktadırlar. Beceri, bireyin bir şeyi nasıl yapacağını gösteren bir yeterlilik unsurudur (Kaasbøll, 2014: 14). Bilgi teknolojileri yeterliliği bireylerin kendi potansiyellerini ve bilgi teknolojilerini kullanarak öğrenme, geliştirme ve öğretmeyi kapsayan bir süreci yürütme becerisi olarak tanımlanabilmektedir. İlgili literatür incelendiğinde bilgi teknolojileri yeterliliklerini ele alan birçok çalışmanın mevcut olduğu görülmektedir; Seyrek (2010), işletme bölümü öğrencilerinin bilgi teknolojilerine yönelik tutum ve yeterlilik düzeylerini ölçmeye yönelik bir çalışma yapmıştır. Bilgihan vd., (2014),

konaklama endüstrisi mezunlarının bilgi teknolojileri yeterliliklerini ölçmek adına çalışma yapmışlardır. Odabaşı ve ark. (2011), bilgi ve iletişim teknolojileri eylem yeterliliğini ölçmeye yönelik bir araştırma yapmışlardır. Senik ve Broad (2011) bilgi teknolojileri yeteneklerinin gelişimi üzerine çalışmışlardır. Eryılmaz (2018), turizm fakültesi öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri yeterliliklerini belirlemeye yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmaların yanı sıra Odabaşı ve ark. (2011), Kolburun-Göçer ve Gökdaş (2014), Ni ve Chen (2016), Hançer ve Ataman (2006), Dun ve Cook Adamson (1997), Yıldız ve Yıldız (2015), Kuşat (2011), Aytes ve ark. (2006), Myers ve Gibson (1999), Knezek ve Christensen (2008), El-Dalahmeh (2017), Dube (2017), Bruque ve ark. (2008)'in çalışmaları da bu alanda öne çıkan çalışmalar olarak gösterilebilir.

Bireylerin bilgi teknoloji yeterliliği mevcut ise bilgi teknoloji destekli inovasyonu desteklemeye ve geliştirmeye yönlendirme potansiyeline de sahip oldukları kabul edilmektedir. Bu nedenle öğrencilerin bireysel performans düzeyinde ders temelli bilgisayar, ağ ve uygulama becerilerini öğrenmeleri ve geliştirmeleri gerekmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin bu eğitimleri uygulamaya koyma fırsatlarına da sahip olmaları yeterlilik açısından şarttır. Sosyal medya teknolojilerinin etkili kullanımı ile birlikte bilgiye daha kolay ulaşıldığı (Efendi vd., 2019) ve organizasyonel düzeyde, derslerin bilgi ve iletişim teknolojilerinin stratejik kullanımlarını ve düşünce yapısının geliştirilmesi beklenmektedir. Ayrıca öğrencilerin mesleki beceriler geliştirmelerinin yanı sıra politika, standartlar, siber güvenlik, çevrimiçi şeffaflık ve e- katılım gibi konular üzerinde de eğitilmeleri her sektörlerin gelişimi için gereklidir. Bu eğitimlerin diğer temel dersler ile entegrasyonunun yapılması hem eğitim sistemini hem de öğrenciyi rahatlatacağı düşünülmektedir (Ni ve Chen, 2016: 207). Kashyna (2016)'ya göre ise öğrencileri iş hayatına hazırlarken mesleki faaliyetlerini desteklemek için dijital eğitim kaynaklarını kullanarak bilgi ve beceri kombinasyonuna dayalı yeterlilik geliştirmek gereklidir.

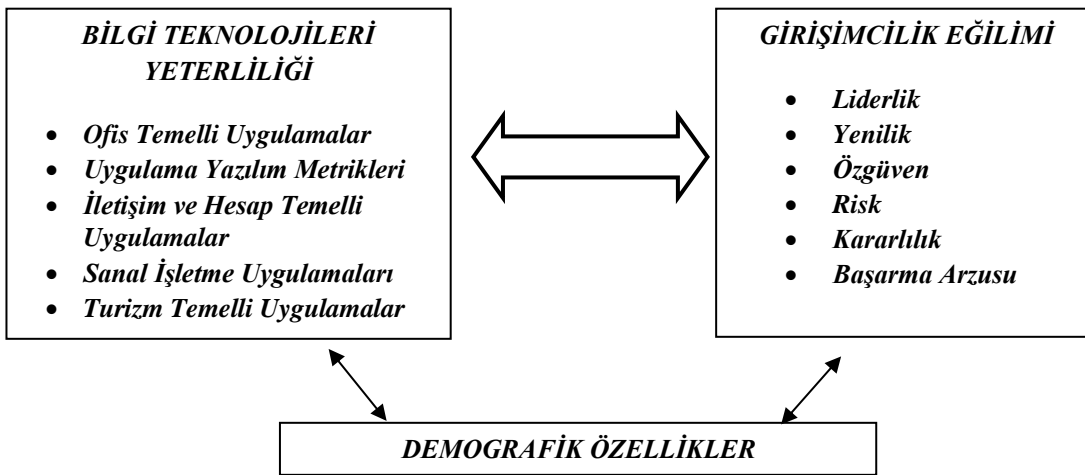
Turizm endüstrisi yeni gelişen ekonomik yapıya en çok uyum sağlayabilen hatta bu yapının gelişimine katkı da bulunan bir endüstridir. Bunun sebebi turizmin bilgi altyapısına dayanan faaliyetler bütünü olmasıdır. Bilgi teknolojileri de bu bilgiyi endüstriye sunan en temel araçlardan biridir (Yüksek, 2013: 22). Turizm eğitimi alan öğrenciler ise iş hayatına atıldıklarında bilgi teknolojilerini kullanmak durumundadırlar. Bu nedenle konaklama işletmeleri üzerine eğitim alan öğrencilerin eğitim sürecinde meslek gerekliliği olan bilgi teknolojilerini öğrenerek rezervasyon yönetim sistemine hâkim olması iş hayatından avantaj sağlayacaktır (Bilgihan vd., 2014: 325). Hizmet tabanlı olan turizm endüstrisinde üretim, yönetim, pazarlama, finans ve muhasebe gibi süreçleri kapsaması nedeniyle çalışanlarda bilgi teknoloji yeterliliği aranmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde ayrı ayrı girişimcilik eğilimi, bilgi teknolojileri yeterlilikleri ve teknolojik girişimler üzerine yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak bilgi teknolojileri yeterliliği ve girişimcilik eğilimini birlikte değerlendiren çalışmaların oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir. Böylece, bu araştırmanın buradaki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma modeli çalışmanın amacını ortaya koyarken aynı zamanda araştırmacının da hedefinden şaşmaması için gerekli bir araç olarak görülebilmektedir. Bir çalışmada araştırma modelinin ortaya konması bir bütün olarak değerlendirilen amacı belirli kategorilere ayırarak sınırlandırmaktır. Çalışmada lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin bilgi teknolojileri yeterliliklerine göre değerlendirilmesi için sayısal veriye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu

nedenle evrene ilişkin sonuçlar üzerinden genellemeler yapabilmek için nicel araştırma yöntemi tercih edilmesi uygun görülmüştür (Şimşek, 2015: 91). Araştırma modeli Şekil 1.'de ortaya konulmuştur.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Değişkenler arasında ilişkiyi saptamak ve evrene yönelik tanımlamalar yapabilmek için nicel araştırma yöntemlerinden olan ilişkisel tarama modeli çalışmanın nüvesini oluşturmaktadır. İlişkisel tarama modelinde araştırmacının elinde değişkenler bulunmakta ve bu değişkenler arasındaki ilişkiyi değerlendiren hipotezler kurulabilmektedir (Kurtuluş, 2010: 20). Çalışmada model kapsamında veri toplama aracı olarak anket uygulanmış ve ikincil kaynak olarak literatür taraması yapılmıştır. Anket aracılığı ile toplanan veriler Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Bilgi İşlem departmanından alınan lisanslı SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 21.0 programı ile analiz edilmiştir.

Anakütle ve Örneklem

Türkiye’de faaliyette bulunan birçok turizm alanında eğitim veren lisans programı bulunmaktadır. Ancak araştırmacının maddi yetersizlik ve zaman kısıtlamaları nedeniyle çalışmanın anakütlesi üzerinden örneklem seçimi yapılması araştırmanın sınırlıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışma dördüncü sınıf lisans öğrencilerine uygulanarak da sınırlandırılmıştır. Bunun temel nedeni dördüncü sınıf öğrencilerinin bilgi teknolojileri ve girişimcilik eğitimlerini önceki yıllarda almış olmaları ve eğitim hayatını bitirmeye en yakın grup olmaları nedeniyle araştırmanın örneklemini olarak belirlenmiştir. Örneklem olarak ise Kuşadası’nda faaliyette bulunan turizm fakültesi öğrencileri seçilmiştir. Kuşadası’nda bulunan turizm eğitimi programının çok eski bir eğitim geçmişine sahip olması nedeniyle temsil gücü yüksek ve genellenebilir olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın yapıldığı dönemde (Ocak 2019) Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrenci işleri bürosu ile irtibata geçilerek elde edilen bilgiler neticesinde; 4. sınıfta kayıtlı öğrenci sayısının, konaklama işletmeciliği bölümünde 351, seyahat işletmeciliği bölümünde 200, turizm rehberliği bölümünde 165 ve yiyecek içecek işletmeciliği bölümünde (3.sınıflar) 116 olmak üzere toplamda 832 olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada Turizm Fakültesi dördüncü sınıfa kayıtlı olan 832 öğrencinin tamamına ulaşmak hedeflenmiştir. Mümkün olan en fazla sayıda öğrenciye ulaşabilmek için öğrencilerin final sınavlarının olduğu iki hafta uygulama dönemi olarak tercih edilmiştir. Dördüncü sınıf öğrencilerinden o dönemde okula gelen toplam 650 öğrenciye anket dağıtılmış, 412 tanesinden geri dönüş alınmıştır ve 412 anket incelendiğinde ise anketlerden doğru bir şekilde

doldurulmayanlar çıkarılmıştır. Ayrıca örnekleme daha geniş tutmak için çevrimiçi anket düzenlenmiştir ve sadece 14 katılımcıya ulaşılabilmektedir. Böylece araştırmada toplam 365 geçerli anket ele alınmıştır.

Anket Formunun Hazırlanması

Anket formu üç ayrı bölümden oluşmaktadır. Formun birinci bölümünde öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçmek üzere tasarlanmış girişimcilik eğilimi ölçeği kullanılmıştır. İkinci bölümde bilgi teknolojileri yeterliliği ölçeği üçüncü bölümde ise demografik bilgilere yer verilmiştir. Anket formu tasarlandıktan sonra uzman görüşü alınarak son haline getirilmiştir.

Çalışmada kullanılan veri toplama aracının ilk bölümünü girişimcilik eğilimi ölçeği oluşturmaktadır. Dünya’da ve Türkiye’de öğrencilerin girişimcilik eğilimini ölçmeye yönelik birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bir tanesi de Yılmaz ve Sünbül’ün 2009 yılında geliştirdikleri “*Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği*”dir. Yılmaz ve Sünbül’ün geliştirdikleri ölçeği çalışmada kullanabilmek için araştırmacılarla mail yoluyla iletişime geçilerek gerekli izinler alınmıştır. Yılmaz ve Sünbül’ün yapmış oldukları ölçek geliştirme çalışmasında, Eğitim ve Mesleki Eğitim Fakültesi öğrencileri çalışma alanı seçilerek 474 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Çeşitli kaynaklardan derlenerek toplanan veri ışığında 43 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Ancak uzman görüşleri ile madde sayısı 36’ya indirilmiştir. 5’li likert tipi Çok sık(5), Sık sık(4), Bazen(3), Nadiren(2) ve Hiçbir zaman(1) formunda düzenleme yapılmıştır. Ölçeğe uygulanan Cronbach Alfa güvenilirlik analizi sonucu 0,90 çıkarken yapılan faktör analizi sonucu ise bütün maddelerin tek boyutta toplandığı ve açıklanan toplam varyansı % 47,3 olduğu saptanmıştır (Yılmaz ve Sünbül, 2009: 197-198). Ölçek üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan çalışmada kullanılmıştır.

Anket formunun ikinci bölümünü oluşturan lisans öğrencilerinin bilgi teknolojileri yeterliliklerini ölçmek için Bilgihan vd., (2014) yılında yapmış oldukları ‘The Information Technology (IT) Skills of Hospitality School Graduates as Perceived by Hospitality Professionals’ adlı çalışmadaki ölçeğin kullanılması planlanmıştır. Ölçeğin orijinalinde ‘Genel Bilgisayar Uygulamaları’ başlığı altında 19 ölçme maddesi, ‘Turizm Endüstrisinde Bilgisayar Uygulamaları’ başlığı altında ise 11 ölçme maddesi olmak üzere toplam 30 madde yer almaktadır. Ölçek de kesinlikle yeterli değilim, yeterli değilim, ne yeterliyim ne yeterli değilim, yeterliyim ve kesinlikle yeterliyim olmak üzere beşli Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Ölçek İngilizceden Türkçeye çevrilerek İngilizce alanında uzman görüşü alınmıştır. Daha sonra Türkçeye uygunluğunu değerlendirmek için Türk dili alanında uzman görüşü alınmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ölçeğin yüzey geçerliliği yani araştırılan kitleye ve araştırma problemine uygunluğu değerlendirmek için uzman görüşü alınarak istatistik değerlendirmeye tabi tutularak da sağlanabilmektedir (Çakmur, 2012: 342). Bu nedenle lisans öğrencilerinin turizmde bilgi teknolojileri yeterliliklerini ölçmek için düzenlenen bu ölçeğin maddelerin uygunluğunu değerlendirmek amacıyla uzman bilgisine ihtiyaç duyularak iki uzmana ölçek değerlendirme formu gönderilmiştir. Son değerlendirmeler dikkate alınarak ölçek üzerinde düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı zamanda bir araştırmada kullanılacak olan ölçek daha önce aynı kitle üzerinde uygulanmamış ise ölçeğin o kitle üzerinde ölçüm yaparken doğru sonuçlar elde edebilmek için güvenilirliğin ve geçerliliğin sağlanması gerekmektedir (Çakmur, 2012: 339). Araştırmacı tarafından yapılan literatür taramasında kullanılacak ölçeğin öğrenciler üzerinde ve Türkiye’de uygulamasına rastlanılmamış olması nedeniyle pilot çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur. Pilot çalışma yapılarak ölçeğin Türkiye’de ve lisans öğrencileri için uygunluğunu ve ölçekten çıkacak sonuçların güvenilirliğini ve geçerliliğini tespit etmek amaçlanmıştır. Pilot çalışma için alınan görüşler sonrası anket formu hazırlanmıştır. 25 Aralık 2018 ve 28 Aralık 2018 tarihleri arasında öğrencilere toplam 230 anket dağıtılmıştır.

Geri dönüşü alınan 203 anketin 4 tanesinin doğru bir şekilde doldurulmadığı tespit edilmiş ve analize dahil edilmemiştir. Daha sonra anketler sıralanarak, 199 anketteki veri sosyal bilimlerde veriyi analiz etmek için kullanılan SPSS programına girilmiştir. SPSS'e girilen veri tabanında bir hata olup olmadığı kontrol edilmiştir. Kayıp veri (Missing value) incelenmiş ve madde başına düşen veride istikrarlı bir kayba rastlanmamıştır. Daha sonra betimsel analizler yapılmıştır. Bir ölçeğin güvenilirliği maddelerin birbirleriyle olan uyum dereceleriyle yani iç tutarlılık ile belirlenebilmektedir. İç tutarlılığı büyük bir çoğunlukla Cronbach Alfa katsayısı ile değerlendirilmektedir (Pallant, 2015: 113). Genel bilgisayar uygulamaları ve turizm endüstrisinde bilgisayar uygulamaları tek bir ölçek olarak ele alınması nedeniyle otuz maddenin Cronbach Alfa katsayısı 0,943 olarak saptanmıştır. Bu sonuca göre ölçeğin güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Veri Analizi

Araştırma kapsamında toplanan verilere ait frekans ve betimsel değerler incelenmiştir. Ölçeğe uygulanan Kolmogorov Smirnov normallik testleri sonucunda p değeri 0,05'ten büyük olduğu için girişimcilik eğilimi ölçeği ile bilgi teknolojileri yeterlilik ölçeğinin normal dağılım varsayımını karşıladığı kabul edilmiştir. Bu sebeple, karşılaştırmalı analizler için parametrik testler uygulanmıştır. Güvenilirlik, faktör analizi, korelasyon, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Güvenilirlik ve Geçerlilik

Araştırmada kullanılan ölçeklerin normal dağılımını etkileyen katılımcılar analizden çıkarıldıktan sonra kalan 365 katılımcının mevcut olduğu anket verisi üzerinden ölçeklere güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Girişimcilik eğilimi ölçeğinin Cronbach Alfa katsayısı 0,939 bulunmuştur. Bir ölçeğin güvenilir olduğunu söyleyebilmek için en az 0,70 katsayısına sahip olması beklenmektedir. Alfa katsayısının 0,80 üzerinde olması durumunda ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu söylenmektedir (Balaban Salı, 2015: 153-156). Yüksek düzeyde güvenilirlik sağlayan bu ölçekte madde çıkarılması yapılsa da daha yüksek bir orana ulaşamayacağı analiz çıktılarında yer almaktadır. Bu nedenle madde çıkarmaya gerek görülmemiştir. 30 maddelik bilgi teknolojileri yeterlilik ölçeğinin Cronbach Alfa katsayısı ise 0,950 bulunmuştur. Girişimcilik eğilimi ölçeği gibi bu ölçeklerde madde çıkarma yapılsa da daha yüksek bir oran elde edilemeyeceği saptanmıştır.

Girişimcilik eğilimi ölçeğinin yapı geçerliliğini kontrol etmek amacı ile ölçeğe doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi çok değişkenli varyans analizleri gibi analizler yapılmadan önce fazla sayıdaki ilişkili değişkenleri yönetilebilir bir sayıya indirmek için kullanılabilir (Pallant, 2015: 199). Faktör analizinde birbirinden bağımsız değişkenler için ayrı ayrı analiz yaparak değerlendirmeye tabi tutulmasındansa birbiri ile yakın denilebilecek değişkenleri bir araya toplayarak faktör grupları ile analiz yapılması hem değerlendirme hem de tutarlı sonuç açısından verimli olacağı düşünülmektedir (Kozak, 2015: 150).

Girişimcilik eğilimi ölçeğindeki maddelerin faktöriyel yapısını ortaya koymak için yapılan analiz sonuçlarına göre Kaiser – Meyer – Olkin (KMO) değeri 0,901 bulunmuştur. KMO değerinin en az 0,60 üzerinde olması beklenmekte iken 0,80 üzerinde çıkması durumunda mükemmel olarak değerlendirilmektedir (Kozak, 2015: 150). Bu sonuca göre faktör analizinin yapılması için gerekli olan örneklem yeterliliğinin sağlandığı görülmüştür. Barlett testinin sonuçlarına göre değişkenler arasında faktör analizi yapabilmek için yeterli düzeyde ilişki bulunduğundan girişimcilik eğilimi ölçeğinin faktör analizine uygun olduğu tespit edilmiştir.

Faktör yüklerinin en az 0,40 olmasına dikkat edilmelidir (Kozak, 2015: 150). Communalities tablosu incelendiğinde maddelerin faktör yüklerinin 0,40'dan az değere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle 11 madde analizden çıkarılarak tekrar analiz yapılmıştır. Kalan yirmi beş maddenin altı faktör altında toplandığı ve bu altı faktörün toplam varyansı açıklama oranının % 61,09 olduğu gözlemlenmiştir. Component Matrix tablosu incelendiğinde maddelerin faktörlere yeterince dağılmadığı ve bazı maddelerin her iki faktöre yüklendiği gözlemlenmiştir. Faktör yüklerinin daha açıklayıcı olabilmesi için rotasyon uygulamasına karar verilmiştir. Varyans maksimize edilmek istendiğinden varimax yöntemi seçilmiştir. Rotasyon uygulandıktan sonra altı boyut altında Tablo 1.'de maddeler dağılım göstermiştir.

Tablo 1. Girişimcilik Eğilimi Boyutları

<i>Boyutlar</i>	<i>Maddeler</i>
<i>Liderlik</i>	<ul style="list-style-type: none"> • İşimde ve çalışmalarımdaya ortaya çıkan değişimlere açıgımdır. • İşimi severek ve azimle yaparım. • İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür. • İşimi gerçekleştirirken herhangi bir ekiple ya da kişiyle çalışabilirim. • Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem. • İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim.
<i>Yenilik</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum. • Yeni bir şeyleri denememe imkân veren projeler üzerinde çalışmayı severim. • Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim. • Yeni bir perspektiften bakmama imkân sağlayan proje ve işlerle uğraşırım. • Geçmişte başkası tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim.
<i>Özgüven</i>	<ul style="list-style-type: none"> • İşten zorunlu olarak ayrılısam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim. • Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim. • Farklı insanlarla dostluk kurabilirim. • Denemediklerimi denemekten çekinmem. • Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissedirim.
<i>Risk</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Risk almaktan çekinmem. • Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam. • Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem. • Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.
<i>Kararlılık</i>	<ul style="list-style-type: none"> • İstedğim şeyi elde ettiğim zaman bunun genellikle kendi yeteneklerim olduğunu düşünürüm. • İşlerimde kendi kararlarım etkilidir. • Kendi işimi kurabilirim.
<i>Başarma Arzusu</i>	<ul style="list-style-type: none"> • İşimde geçmiş performansımdan daha iyi olabilmek için daha çok çalışırım. • Görevimin son derece zor olduğu zamanlar elimden gelenin en iyisini yapabilirim.

Bilgi teknolojileri yeterlilik ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi yapmak için gerekli olan örneklem yeterliliğini ölçen KMO değeri ,936 bulunmuştur Bu nedenle faktör analizi yapabilmek için yeterli örnekleme sahip olduğu söylenebilmektedir. Bartlett testinin sonucuna göre yeterli düzeyde ilişki olduğu söylenebilmektedir. Bu sonuçlara göre faktör analizi yapılması için gerekli varsayımların karşılandığı kabul edilmiştir.

Tablo 2. Bilgi Teknolojileri Yeterliliği Boyutları

<i>Boyutlar</i>	<i>Maddeler</i>
<i>Ofis Temelli Uygulamalar</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Veri tabanı programları kullanımı (Microsoft Access, vb.) • Grafik tasarım programı kullanımı (Photoshop, vb.) • Proje yönetim yazılımı kullanımı (Microsoft Project) • Masaüstü yayıncılık yazılımı (Microsoft Publisher) • Ses kayıt ve düzenleme yazılımı kullanımı (Auido, Podcast, Audacity) • Video kayıt ve düzenleme yazılımı kullanımı (Adobe Premiere Pro CC, Final Cut Pro X, Shotcut, vb.)

Tablo 2. Bilgi Teknolojileri Yeterliliği Boyutları (Devamı)

Uygulama Yazılım Metrikleri	<ul style="list-style-type: none"> • Bilgisayar programlarının çalışmama nedenlerini açıklayabilmek • Bilgisayar yazılımı yükleyebilmek • Sayısal verileri bilgisayarda analiz etme (SPSS, Excel, vb.) • Bilgisayar virüslerini ve casus yazılımları silme
İletişim ve Hesap Temelli Uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> • Elektronik posta kullanımı • Kelime işlem programı kullanımı (Microsoft word vb.) • Hesap tablosu kullanımı • Sunum programı kullanımı (Microsoft Powerpoint, vb.) • Sosyal ağ araçlarının kullanımı (Facebook, Instagram, Twitter, vb.)
Sanal İşletme Uygulamaları	<ul style="list-style-type: none"> • E-ticaret uygulamaları kullanımı (B2B, B2C, C2C, vb.) • Bir web sitesi oluşturma ve güncelleme • Bilgisayar ağı kurma ve çalışmasını sürdürme
Turizm Temelli Uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> • Turizm endüstrisinde en son bilgi teknolojileri eğilimlerini anlama • Bilgi teknolojisi sistemlerinin endüstrideki rolünü değerlendirme • Otel yönetim sistemleri kullanımı (Fidelio, Opera, Elektra, vb.) • Satış noktası sistemleri kullanımı (Micros, pos, sanal pos,vb.) • Otel e-satınalma sistemleri kullanımı • Merkezi rezervasyon sistemleri kullanımı (Troya, House Pegasus, Holidex, vb.) • Küresel dağıtım sistemleri kullanımı (Amadeus, Galileo, Sabre, Worldspan, vb.) • Beslenme analizi yazılımı kullanımı • Maliyet kontrolü ve envanter yazılımı • Otel yönetimi sistemleri seçimi ve uygulaması • Çevrimiçi pazarlama araçları kullanımı

Communalities tablosu incelendiğinde her bir maddenin faktör yükünün 0,45’den büyük olduğu görülmüştür. Bu nedenle madde çıkarımı yapılmamıştır. Maddelerin birden fazla faktör altında toplandığı görülmüştür. Bu nedenle varyansı maksimize edebilmek için rotasyon uygulanmasına gidilmiş ve varimax yöntemi tercih edilmiştir. ‘Veriyi etkili bir şekilde sunma’ maddesinin birden fazla faktöre yüklendiği tespit edilmiştir. Madde analizden çıkarılarak tekrar analiz yapılmıştır. Analiz sonucunda 29 madde beş faktöriyel yapı altında dağılım göstermiştir. Bu beş faktörün toplam varyansı açıklama oranının % 70,032 olduğu görülmüştür. Beş boyuta dağılan maddeler Tablo 3.10’da sunulmuştur.

Çalışmanın Hipotezleri (Denenceler)

Türkiye’de yapılan çalışmalar gençlerin ve üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin pozitif yönlü olduklarını ve girişimcilik için gerekli özelliklere genel anlamıyla sahip olduklarını göstermektedir. Öğrenciler üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde eğitim aldıkları alanlar gibi değişkenlere göre öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Keleş vd. (2012), Ballı ve Koca Ballı (2014), Kılıç vd (2012), Yılmaz ve Sünbül (2009), Hancıoğlu ve Tekin (2018), Bilge ve Bal (2012), Korkmaz (2012), Pazarcık (2016), Sarıtaş ve Duran (2017), İşcan (2011), ve diğerlerinin çalışmalarında gençlerin ve üniversite öğrencilerinin genellikle girişimcilik eğilimlerinin yüksek ve yükseğe yakın olduğu görülmektedir. Spesifik turizm eğitimi alan öğrencilerin ise girişimcilik eğiliminin yüksek düzeyde olduğu pozitif yönlü kişilik özellikleri ile eşleştikleri görülmektedir (Ulama, 2016: 749). Bu çalışmalardan yola çıkarak sürekli iletişim ve insan ilişkileri temelli olan turizm endüstrisinde çalışmak için eğitim alan öğrencilerin pozitif yönlü kişilik özelliklerine sahip olmaları ve bu yönde eğilim göstermeleri beklenebilmektedir. Bu nedenle yapılan çalışmalar desteklenerek aşağıdaki hipotezler kurulmuştur.

H1₀: Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri düşüktür.

H1₁: Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri yüksektir

Gençler ve üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalarda bilgi teknoloji yeterlilikleri eğitim alınan alan ve kişiye göre farklılık gösterebilmektedir. (Dunn ve Cook Adamson (1997), Chen vd. (2009), El-Dalahmeh (2017) ve diğerlerinin çalışmalarında eğitim görülen alan fark etmeksizin gençlerin ve üniversite öğrencilerinin bilgi teknoloji yeterliliklerinin olduğu ve çağımız gereği olmasının gerekli olduğu savunulmuştur. Turizm eğitimi alan öğrenciler ve alana yönelik Ünüvar (2008), Kuşat (2011), Eryılmaz (2018), Bilgihan vd. (2014) ve diğerlerinin yapmış oldukları çalışmalarda ise bilgi teknolojileri yeterliliğinin olduğu, bu yeterlilik düzeyinin yüksek ve yükseğe yakın olduğu savunulmuştur. Turizm eğitimi alan öğrencilerin eğitim programları içerisinde bilgi teknolojileri ve alan ile ilgili özellikli teknoloji kullanımı üzerine eğitimler bulunmaktadır. Hem referans gösterilen çalışmaları destekleyerek hem de ders müfredatları göz önünde bulundurularak aşağıdaki hipotezler kurulmuştur.

H2₀: Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin bilgi teknolojileri yeterliliği düşüktür.

H2₁: Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin bilgi teknolojileri yeterliliği yüksektir.

Günümüzün gerekliliklerinden biri teknolojik girişimcilik olmuştur. Teknolojik girişimcilik faaliyetinde bulunacak olan bireylerin bilgi alt yapısına sahip olması ve gerekli yeterlilikleri karşılaması gerekmektedir. Bakırtaş ve Tekinşen (2006), Dar (2017), Farzin (2015), ve diğerlerinin çalışmaları bu bakış açısını desteklemektedir. E-turizm, seyahat acentalarının sanallaşması, bilet ve tatil rezervasyonlarının çevrimiçi platformlarda gerçekleşmesi gibi girişim faaliyetlerinde gerekli olan bilgi teknolojileri altyapısının yeterliliğinin var olduğu söylenebilmektedir. Buradan yola çıkarak aşağıdaki hipotezler kurulmuştur.

H3₀: Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin bilgi teknoloji yeterlilikleri ile girişimcilik eğilimleri arasında bir korelasyon yoktur.

H3₁: Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin bilgi teknoloji yeterlilikleri ile girişimcilik eğilimleri arasında bir korelasyon vardır.

Bulgular ve Değerlendirmeler

Bu bölümde turizm eğitimi alan lisans öğrenciler üzerine yapılan bu çalışmada öncelikle demografik bilgiler verilmiştir. Lisans öğrencilerinden elde edilen veriler ışığında öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ve bilgi teknolojileri yeterlilik düzeyleri üzerinde yapılan testlerin sonuçları sunulmuştur.

Demografik bilgiler

Anket katılımcılarına demografik özelliklere ilişkin cinsiyet, bölüm, öğrenim türü, staj yapma/çalışma durumu, ailelerinin ikamet ettiği bölge, ailelerinin aylık geliri, kendi aylık gelirleri, şahıslarına ait tescil edilen alan adı, faaliyette olan web sitesi ve bildikleri yabancı diller sorulmuştur. Ancak dil kategorisi katılımcılar tarafından doğru bir şekilde doldurulmadığı tespit edilememiştir. Bu nedenle verimli sonuçlar elde edilemeyeceği düşünüldüğünden analizlere dâhil edilmemiştir.

Ankete katılan katılımların %46'sını kadın katılımcılar oluştururken %54'ünü ise erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Kadın katılımların sayısı 168, erkek katılımcıların sayısı ise 197 olmak üzere toplam 365 katılımcı bulunmaktadır.

Araştırmanın yapıldığı fakültede dört bölümde aktif olarak eğitim verilmektedir. Bunlar; Konaklama İşletmeciliği, Seyahat İşletmeciliği, Turizm Rehberliği ve Yiyecek İçecek İşletmeciliğidir. Konaklama işletmeciliği

bölümü diğer bölümlerin iki katı kontenjana sahiptir. Bu nedenle katılımcıların %47,4'ünü 173 katılımcı ile Konaklama İşletmeciliği bölümü oluşturmaktadır. Seyahat İşletmeciliği bölümü 65 katılımcı ile katılımcıların %17,8, Turizm Rehberliği bölümü 50 katılımcı ile katılımcıların %13,7 ve Yiyecek İçecek İşletmeciliği bölümü 77 katılımcı ile katılımcıların %21,1'ini oluşturarak toplam 365 katılımcının öğrenim gördüğü bölüm bilgisine sahip olunabilmiştir.

Verilen cevaplara göre 180 kişi ile katılımcıların %49,3 ünü örgün öğretime kayıtlı öğrenciler oluşturmaktadır. 182 kişi katılımcıların %49,9'unu ise ikinci öğretimler oluştururken katılımcıların %0,8'ü bu soruya cevap vermemişlerdir.

365 katılımcıdan 113'ü staj/çalışma seçeneğini işaretlemiştir. 94 katılımcı ise yapmadı seçeneğini işaretlerken 158 kişi ise yapacak seçeneğini işaretlemiştir. Katılımcıların %43,3'ü staj yapacakken %31,0'ı daha önce sektöre dair iş hayatı içerisinde bulunmuşlardır.

Turizm fakültesinde eğitim gören öğrencilerin lise eğitimini nerede yaptıklarına ilişkin soruya verilen cevaplar incelendiğinde Genel Lise eğitimi alan öğrenci sayısı 158'dir. Buda katılımcıların %43,3'üne tekabül etmektedir. Turizm lisesinde eğitim alan öğrenci sayısı 36 iken Mesleki ve Teknik Lise'de eğitim alan öğrenci sayısı 80'dir. Bu oranlara göre öğrencilerin %9,9'u lise eğitiminde turizm üzerine öğrenim gördükten sonrada üniversite seçimlerinde turizm alanını tercih etmişlerdir. Diğer seçeneğini işaretleyen %24,9 oranıyla 91 katılımcının anket formunda cevapları incelendiğinde çoğunluğunun Anadolu Lisesi çıkışlı oldukları görülmüştür.

Katılımcıların ailelerinin %36'sı 132 katılımcı ile Marmara Bölgesinde ikamet etmektedir. Diğer yüksek oranlar incelendiğinde %32,6'sı Ege Bölgesinde, %11'i ise Karadeniz Bölgesinde ikamet etmektedir. Akdeniz bölgesin %7,1 oranına sahip iken İç Anadolu Bölgesi %9,6, Doğu Anadolu Bölgesi %0,8 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ise %1,9 oranına sahiptir. Türkiye dışından eğitime gelen öğrenciler katılımcıların %0,8'ini oluşturmaktadır.

Katılımcıların ailelerinin toplam aylık geliri kategorisi incelendiğinde en çok oran %34 ile 2.021 TL – 3.764 TL aralığına sahiptir. Bu sonuca göre 124 katılımcının ailesi asgari ücret ve memur maaşı aralığında gelire sahip olduğu söylenebilmektedir. Katılımcıların %21,1'i 2.020 TL ve altı seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre 77 katılımcının ailesinin asgari ücret ve altı gelire sahip olduğu söylenebilmektedir. Katılımcıların %25,8'i orta dereceli gelire sahip olduklarını belirtmişlerdir. %18,4'ü ise 6.001 TL ve üstü seçeneğini işaretleyerek Türkiye için iyi denilebilecek bir gelire sahip olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %0,8'i bu soruyu cevaplandırmak istememişlerdir.

Katılımcıların %50,4'ünün aylık geliri 501 TL – 2.020 TL aralığında olduğu tespit edilmiştir. %34'ünün ise 500 TL ve altı gelire sahip oldukları görülmüştür. 38 katılımcı ile %10,4'lük bir kısmı asgari ücret ve memur maaşı ücreti aralığında bir gelire sahip oldukları, %3'lük bir kısmının ise memur maaşı ve üstü gelire sahip oldukları bilgisi verilen cevaplardan elde edilmiştir. Bu kategoriye sekiz kişi cevap vermemiştir ve %2,2'lik bir kayıp veri söz konusudur.

Katılımcılara ait tescil ettirdikleri bir alan adı olup olmadığını öğrenmek için sorulan soruya %4,4 oranıyla 16 kişi 'Var' cevabını vermişlerdir. %94'ü ise 345 kişi ile bir alan adı sahibi olmadıklarını bildirirken %1,1'lik bir bölümü bu soruyu cevaplandırmamışlardır.

Katılımcılara ait faaliyette olan web siteleri olup olmadığını öğrenmek için sorulan soruya %92,6'sı bir web sitesi sahibi olmadıklarını belirtirken %7,1'i ise bir web sitesi sahibi olduklarını söylemişlerdir. %0,3'ü ise soruyu cevaplandırmamıştır.

Katılımcıların girişimcilik eğilimleri

Turizm fakültesinde eğitim gören öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ortalaması 3,90 bulunmuştur. Bu sonuca göre öğrencilerin girişimcilik eğilim düzeylerinin yükseğe yakın olduğu söylenebilmektedir. Öğrencilerin girişimcilik eğilimi alt ifadeleri incelendiğinde liderlik (4,01), yenilik (3,74), özgüven (4,01), risk (3,78), kararlılık (3,81) ve başarıma arzusu (4,27) faktörlerinin yükseğe yakın ve yüksek ortalamalara sahip oldukları söylenebilmektedir.

Tablo 3. Girişimcilik Eğilimi Düzeyleri

<i>Değişkenler</i>	<i>İfade Sayısı</i>	<i>N</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>
<i>Girişimcilik Eğilimi</i>	36	365	3,90	,02739
<i>Liderlik</i>	6	365	4,01	,03467
<i>Yenilik</i>	5	365	3,74	,03725
<i>Özgüven</i>	5	365	4,01	,03543
<i>Risk</i>	4	365	3,78	,03943
<i>Kararlılık</i>	3	365	3,81	,03646
<i>Başarma Arzusu</i>	2	365	4,27	,03563

Tablo 3.'te de görüldüğü üzere turizm öğrencilerinin liderlik, özgüven ve başarıma arzusu ifadelerinde diğer ifadelerle göre daha yüksek ortalamalara sahip oldukları söylenebilmektedir. Bu sonuca göre turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin yüksek olduğu söylenebilmektedir. Bu nedenle H_{11} hipotezi desteklenmiş, H_{10} hipotezi desteklenmemiştir.

Katılımcıların bilgi teknolojileri yeterlilikleri

Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin bilgi teknolojileri yeterlilik ortalamaları 3.10 bulunmuştur. Bu sonuca göre öğrencilerin ortalama düzeyde bilgi teknolojileri yeterliliğine sahip oldukları söylenebilmektedir. Bilgi teknolojileri yeterlilikleri alt faktör ortalamaları incelendiğinde ofis temelli uygulamalar (2,88), uygulama yazılım metrikleri (3,11), iletişim ve hesap temelli uygulamalar (3,92), sanal işletme uygulamaları (2,84) ve turizm temelli uygulamalar (2,89) olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre turizm lisans öğrencilerinin iletişim ve hesap temelli uygulamalarda yükseğe yakın bir bilgi teknolojileri yeterlilik ortalaması sergiledikleri göze çarpmaktadır. Diğer faktörler ise ortalama bilgi teknoloji yeterliliğine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Bilgi Teknolojileri Yeterlilik Düzeyleri

<i>Değişkenler</i>	<i>İfade Sayısı</i>	<i>N</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>
<i>Bilgi Teknolojileri Yeterlilikleri</i>	30	365	3,10	,04315
<i>Ofis Temelli Uygulamalar</i>	6	365	2,88	,05190
<i>Uygulama Yazılım Metrikleri</i>	4	365	3,11	,05512
<i>İletişim ve Hesap Temelli Uygulamalar</i>	5	365	3,92	,05423

Tablo 4. Bilgi Teknolojileri Yeterlilik Düzeyleri (Devamı)

<i>Sanal İşletme Uygulamaları</i>	3	365	2,84	,05613
<i>Turizm Temelli Uygulamalar</i>	11	365	2,89	,05172

Tablo 4.'de yer aldığı üzere turizm lisans öğrencilerinin bilgi teknolojileri yeterlilik düzeylerinin ortalama çıkması nedeniyle öğrencilerin ortalama düzeyde bilgi teknolojileri yeterliliği olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre H2₀ hipotezi desteklenmemiş ve H2₁ hipotezi desteklenmiştir.

Girişimcilik eğilimleri ile bilgi teknolojileri yeterlilikleri arasındaki ilişki

Lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ile bilgi teknolojileri yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi test etmek için korelasyon analizi uygulanmıştır. Korelasyon analizlerinde kesin sınırlamalar getirilmemekle birlikte 0,50'nin altında korelasyon zayıf, 0,50 ile 0,70 arasında korelasyon orta ve 0,70 üzeri korelasyon yüksek düzeyde ilişki gösterdiği kabul edilmektedir (Durmuş ve ark. 2016: 145).

Tablo 5. Ölçekler Arasındaki İlişki

Correlations			
		Girişimcilik Ortalaması	Bilgi Teknolojileri Yeterliliği Ortalaması
Girişimcilik Ortalaması	Pearson Correlation	1	,254**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	365	365
Bilgi Teknolojileri Yeterliliği Ortalaması	Pearson Correlation	,254**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	365	365

Tablo 5.'te sonuçları verilen korelasyon analizi sonucunda lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ile bilgi teknolojileri yeterlilikleri arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilmektedir ($p < 0,05$; $r = ,254^{**}$). Buna göre lisans öğrencilerinin bilgi teknolojileri yeterliliği artış gösterdikçe düşük bir oranda girişimcilik eğilimlerinin de artış gösterebileceğinden söz etmek mümkündür. Bu sonuçlara göre H3₁ hipotezi desteklenmiştir. H3₀ hipotezi ise desteklenmemiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada temel olarak turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin bilgi teknolojileri yeterliliklerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Değerlendirme kapsamında lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ile bilgi teknoloji yeterlikleri arasındaki ilişkinin saptanması hedef alınırken aynı zamanda lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilim düzeyleri ve bilgi teknoloji yeterlik düzeyleri de ortaya konulmuştur. Ayrıca çalışma kapsamında değişkenlerin demografik özelliklere göre farklılaşma düzeyleri de saptanmıştır.

Çalışmaya katılım gösteren turizm eğitimi alan lisans öğrencileri yükseğe yakın girişimcilik eğilimi göstermişlerdir. Girişimcilik eğilimi altında altı boyut tespit edilmiştir. Bu boyutlar liderlik, özgüven, başarı arzusu, yenilik, kararlılık ve risk olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin girişimcilik alt boyutları incelendiğinde olumlu tutumları olduğu saptanmıştır. Ulama (2016)'nın turizm eğitimi alan lisans öğrencileri üzerine yapmış olduğu

çalışmasının girişimcilik eğilimi bulguları bu çalışmanın sonucunu desteklemektedir. Yine üniversite öğrencileri üzerine yapılan Balli ve Koca Balli (2014), Ercan ve Sünbül (2009), Hancıoğlu ve Tekin (2018)'nin çalışmaları da elde edilen bulguları desteklemektedir. Turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin mezun olduktan sonra gerekli şartlar sağlandığı takdirde risk alarak girişimcilik eğilimi gösterme olanağı yüksek görülmektedir.

Turizm eğitimi alan öğrencilerin bilgi teknoloji yeterliliklerinin orta düzeyde olduğu bulgulara göre söylenebilmektedir. Bilgi teknolojileri yeterlilikleri beş alt boyuttan oluşmuştur. Bunlar; ofis temelli uygulamalar, uygulama yazılım metrikleri, iletişim ve hesap temelli uygulamalar, sanal işletme uygulamaları ve turizm temelli uygulamalardır. Öğrencilerin uygulama yazılım metrikleri, iletişim ve hesap temelli uygulamalarda daha yüksek yeterliliğe sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin eğitim müfredatlarında yer alan temel bilgi teknolojileri eğitimlerinin bu sonucu desteklediği düşünülmektedir. Öğrencilerin temel bilgi teknolojileri kapsamı dışında kalan sosyal medya kullanımı değişkenini ise çağımızın temel gerekliliklerinden olan sosyal medya da aktif olma gereksinimi nedeniyle, iletişim ve hesap temelli uygulamalarının diğerlerinden daha yüksek ortalamaya sahip olduğu söylenebilmektedir. Öğrencilerin eğitim hayatlarını bitirdikten sonra endüstrideki çalışmaları sürecinde kendilerini geliştirerek turizm temelli uygulamalarda daha yüksek yeterliliğe sahip olabileceklerdir.

Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin bilgi teknolojileri yeterlilikleri ile girişimcilik eğilimleri arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin bilgi teknoloji yeterlilikleri arttıkça girişimcilik eğilimlerinin de düşük düzeyde artması beklenmektedir. Bu araştırma bulgularından elde edilen web sitesi ve alan adı sahipliği değişkenlerindeki sonuçları destekler düzeydedir. Genel olarak turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin yüksek girişimcilik düzeyine ve ortalama düzey bilgi teknolojileri yeterliliğine sahip olduğu görülmektedir. Eğitim hayatları bittikten sonra girişimcilik eğilimi göstermeleri mümkün iken bunu teknoloji alanında yapmalarının düşük bir olasılık olduğu yorumu çıkartılabilmektedir. Günümüzde ve gelecekte teknolojik girişimcilik önemli bir ihtiyaçtır. Bu nedenle öğrencilerin bilgi teknolojileri ile girişimcilik eğilimleri arasında daha yüksek pozitif düzeyde ilişki olması gerekli görülmektedir.

İnsan yaşamını bütünüyle değiştiren ve bugünlere taşıyan temel etmen girişimdir. Yapılan girişimler insanoğlunun ilk çağlardan bugüne bu değişimi geçirmesine olanak sağlamıştır. İlk çağlardan bugüne girişimlere hep bir yenisi eklenmiştir. Bugünü şekillendiren ve geleceğe yön veren girişimler bugün teknoloji sayesinde gerçekleşmektedir. Geleceğin sosyal, ekonomik ve kültürel yaşantısının teknoloji ile bütünleşmesi beklenen bir ihtimaldir. Toplumların ekonomik kalkınmalarını sağlayabilmeleri, sosyal anlamda gelişebilmeleri ve daha sağlıklı toplum yapısının oluşabilmesi için alt yapısının sağlam olması gerekmektedir. Yapılan her girişim gelişim için gerekli görülmektedir.

Çalışmanın turizm endüstrisine büyük katkısı olduğu düşünülmektedir. Turizm endüstrisi bilgi odaklı bir çalışma alanının olmasının yanı sıra bilgiyi elde ederken en çok bilgi teknolojilerinden yararlanan endüstrilerden biridir. Bu nedenle teknoloji ile iç içe bir ürün hizmet üretim süreci doğmaktadır. Günümüzde bilgiyi doğru, daha hızlı sunan ve geri dönüşümü sağlanabilir kılan sürdürülebilir turizm işletmeleri başarıyı elde etmektedirler. Ancak bunu sağlayabilmek için kalifiyeli, turizm eğitimi almış ve bilgi teknolojileri yeterlilik sahibi olan personele ihtiyaç duymaktadırlar. Bugünün teknoloji öncüleri her şeyin dijitalleştiği, insanın bile dijital olmasının gerekli kılındığı bir gelecek vaat etmektedirler. Ancak alt yapısı oluşturulmadan gerçekleşmesi mümkün gözükmemektedir. Gelişmiş ülkelerde bilgi teknoloji alt yapıları eğitim müfredatlarında ağırlık kazanırken gelişmekte olan ülkeler onları takip etmektedirler. Dünyada teknolojinin tüm sektörlerde bu kadar ağırlıklı kullanılmasına rağmen turizm eğitimi alan

öğrencilerin orta düzeyde yeterlilik göstermeleri olumsuz bir sonuç olarak görülmektedir. Gelişmekte olan ülkeler arasına giren Türkiye’de tüm alanlarda olması gerektiği gibi turizm alanında da verilen eğitimlerde teknoloji ile bütünleştirilmesinin yapılması ve buna girişimciliğin adapte edilmesi gereklidir.

Çalışmadan elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki öneri ve gereklilikler şu şekilde sıralanabilir;

Öğrencilerin girişimcilik eğilimleri öğrenim süreçlerinde belirlenerek öğrencilere eğilim duydukları alanlara göre ders içerikleri düzenlenmesinin daha verimli olacağı düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerin ders notları ve ders eğilimleri incelenerek daha aktif çalışabilecekleri ortamlar yaratılması, projeler geliştirilmesi ve kurumlar ile işbirliği içerisinde çalışması hem sektörü tanınması hem de kendini daha iyi tanınması açısından gerekli olduğu söylenebilmektedir. Gerekli ise ders saatleri arttırılarak eğilimleri üzerine odaklanılabilir.

Turizm eğitimi alan öğrencilerin sınıflara göre girişimcilik eğilimlerinin ve bilgi teknolojileri yeterliliklerinin ortaya konulması, eğitim sürecindeki değişime ayna tutacaktır. Böylelikle eğitim içerisindeki olumlu ve olumsuz taraflar ortaya konulacaktır.

Çalışmanın Türkiye’de bulunan diğer turizm fakültelerinde uygulanması elde edilen sonuçların karşılaştırma analizi yapılmasına olanak sağlayacaktır. Ayrıca Türkiye’deki turizm fakülteleri öğrencilerinin girişimcilik ve bilgi teknolojileri potansiyellerini ortaya koyacaktır.

Turizm işletmeleri sektöre katılacak son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ve bilgi teknolojileri yeterliliklerini ön görerek çalışma ortamlarını onlara göre düzenleyebilir, seminer ve kurslar yardımıyla onları turizm endüstrisi çalışma sahasına daha hızlı hazırlayabilirler. Sektöre katılacak öğrencilerin yeterli ve yetersiz yönlerini öngörerek zamandan tasarruf sağlayabilirler.

Turizm endüstrisinde girişim için destek veren kuruluşlar sektöre katılacak öğrencilerin eğilim ve yeterlilik düzeylerine göre program ve proje oluşturabilir ve destek paketleri hazırlayabilirler. Turizm alanında sağlanan girişimcilik teşviklerinin arttırılması girişimcilik eğilimlerini de attıracağı düşünülmektedir. Sonuç olarak çalışmada gelir düzeyleri yüksek olan öğrencilerin daha yüksek girişimcilik eğilimi gösterdiği bulgusu elde edilmiştir.

Türkiye’de turizm endüstrisi için bilgi iletişim kurumları ile girişimcilik teşvik ve yardımı sağlayan kurum ve kuruluşları birlikte çalışmalar yürüterek üniversite iş birliklerini arttırmaları gerekmektedir.

Dünya dijitalleşmeye ve gelişmeye devam etmektedir. Bu nedenle öğrenciler ve sektör çalışanları üzerinde temel düzeyde bilgi teknolojileri yeterlilikleri ile sınırlı kalınmamalı ve daha özellikli bilgi teknolojileri yeterlilik alanları incelenmeli ve üzerinde bilimsel çalışmalar yapılmalıdır.

Çalışmada kullanılan ölçekler öğrencilerin teknoloji alanında girişimcilik eğilimlerini ölçmemektedir. Literatür taraması yapılırken araştırmacının eriştiği kaynaklarda teknolojik girişimcilik eğilimi üzerine geliştirilen bir ölçek çalışmasına rastlanılmamıştır. Bilgi teknolojileri ve girişimciliği tek bir çalışma olarak ele alan bir çalışma konuya daha iyi odaklanılmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, C., & Yalçınsoy, A. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(4): 341-359.
- Aytes, K., Byers, S., & Santhanakrishnan, M. (2006). *The Economic Impact of Information Security Breaches: Firm Value and Intra-industry Effects*. Proceedings of the Twelfth Americas Conference on IS, Acapulco, Mexico.
- Balaban Salı, J. (2015). Verilerin Toplanması. A. Şimşek içinde, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (s. 134-61). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri.
- Ballı, A. (2017). Girişimcilik ve Girişimci Tipolojileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (29), 143-166.
- Ballı, E. & Koca Ballı, A.İ., (2014) Üniversite Öğrencilerinin Bireysel Değerleri Ve Girişimcilik Eğilimleri. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*, 18(1): 101-121.
- Bilge, H., & Bal, V. (2012). Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(16): 131-148.
- Bilgihan, A., Berezina, K., Çobanoğlu, C., & Okumuş, F. (2014). The Information Technology (IT) Skills of Hospitality School Graduates as Perceived by Hospitality Professionals. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 14, 321–342.
- Bruque, S., Moyano, J., & Eisenberg, J. (2008). Individual Adaptation to IT-Induced Change: The Role of Social Networks. *Journal of Management Information Systems*, 25(3): 177-206.
- Chen, J., Damtew, D., Banatte, J.M.; & Mapp, J. (2009). Information Technology Competencies Expected in Undergraduate Accounting Graduates. *Research In Higher Education Journal*, 3: 1-7.
- Çakmur, H. (2012). Araştırmalarda Ölçme - Güvenilirlik – Geçerlilik. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 11(3), 339-344.
- Dube, T. V. (2017). *Information technology skills and competencies of staff members in the Information Resource Distribution Directorate of the University of South Africa Library*. Master of Arts, University of South Africa.
- Dunn, K. K., & Cook Adamson, D. A. (1997). Information Competence In The Csu: Empowering Students For Personal Freedom And Lifelong Learning. *Fall*, 101-106.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E.S., & Çinko, M. (2016). *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*. İstanbul: Beta Basım Yayım A.Ş.
- Efendi, M., Akçay, S., Yağcı, K. & Görkem, O. (2019). *Sosyal Medyanın Eğitimde Kullanılması*. Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi, 5(8): 407-423.
- El-Dalahmeh, S.M. (2017). Information Technology (IT) Competencies Desired in New Accounting Graduates: A Survey in Jordanian Business Environment. *International Journal of Business and Management*, 12(5): 202-208.

- Eryılmaz, S. (2018). Öğrencilerin Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Yeterliliklerinin Belirlenmesi: Gazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (65), 37-49.
- Hancıoğlu, Y., & Tekin, E. (2018). Genç Girişimci Adaylarının Girişimcilik Eğilimlerinin Değerlendirilmesi: Uygulamalı Girişimcilik Kampüsü Üzerine Bir Araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 213-246.
- Hançer, M., & Ataman, C. (2006). Seyahat Acentalarında İletişim Teknolojisinin Kullanımı ve Web Sitelerinin Değerlendirilmesi: Ege Bölgesi Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(3): 193-207.
- Kaasbøll, J. (2014). *Developing digital competence - learning, teaching and supporting use of information technology*. Department of Informatics, University of Oslo: Oslo.
- Kashyna, G. (2016). Development of information competence of the teacher technology in postgraduate education. *Intercultural Communication*, 1 (1), 140-154.
- Keleş, H.N., Kırıl Özkan, T., Doğaner, M., & Altunoğlu, A.E. (2012). Önlisans Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 5(9): 107-118.
- Kılıç, R., Keklik, B., & Çalış, N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İİBF İşletme Bölümü Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2): 423-435.
- Knezek, G., & Christensen, R. (2008). *The Importance of Information Technology Attitudes and Competencies in Primary and Secondary Education*. [International Handbook of Information Technology in Primary and Secondary Education](#). pp 321-331. Springer Science + Business Media.
- Kolburun Geçer, A., & Gökdaş, İ. (2014). Öğretmenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden Yararlanma Durumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Uluslararası E-Dergi*, 4 (1), 89-112.
- Korkmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, XIV(II), 209-226.
- Kozak, M. (2015). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayım Teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kurtuluş, K. (2010). *Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Türkmen Kitapevi.
- Kuşat, N. (2011). Küreselleşen Dünyada Turizm Sektörü: Bilgi İletişim Teknolojileri ve Rekabet Gücü. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 3 (5), 114-138.
- Myers, J. E., & Gibson, D. M. (1999). Technology Competence of Counselor Educator. *ERIC Digest*.
- Ni, A. Y., & Chen, Y.-C. (2016). A Conceptual Model of Information Technology Competence for Public Managers: Designing Relevant MPA Curricula for Effective Public Service. *Journal of Public Affairs Education (JPAAE)*, 22 (2), 193-212.

- Odabaşı, H. F., Kurt, A. A., Akbulut, Y., Dönmez, O., Ceylan, B., Şahin İzmirli, Ö., vd.. (2011). Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Eylem Yeterliliği. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 1 (1), 36-48.
- Orhan, K. (2017). Girişimcilik Potansiyeli Belirleme Envanteri'nin (Entrepreneurial Potential Assessment InventoryEPAI) Türkçe'ye Uyarlanması ve Psikometrik Özellikleri. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 609-625,
- Pallant, J. (2015). *Spss Kullanma Kılavuzu Spss İle Adım Adım Veri Analizi*. (Sibel Balcı ve Berat Ahi, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Pazarcık, Y. (2016). Üniversitelerimiz Girişimci Yetiştirebiliyor mu?: Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Algısını/Eğilimini/Özelliklerini Ölçen Araştırmaların Sonuçsal Bir Değerlendirmesi. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(37), 140-169.
- Senik, R. & Broad, M. (2011). Information Technology Skills Development for Accounting Graduates: Intervening Conditions. *International Education Studies*, 4(2), 105-109.
- Seyrek, H. İ. (2010). İşletme Bölümü Öğrencilerinin Bilgi Teknolojilerine Yönelik Tutumları ve Yeterlik Düzeyleri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 387-406.
- Şimşek, A. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri.
- Ugwu, F. N., & Ezeani, C.N. (2012). Evaluation of Entrepreneurship Awareness and Skills among LIS Students in Universities in South East Nigeria, . *Library Philosophy and Practice*.
- Ulama, S. (2016). Turizm Lisans Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Sakarya Üniversitesi Örneği, International Conference On Eurasian Economies, SESSION 5D: Turizm, ss. 741-751.
- Uygun, M. & Güner, E. (2016). Gençlerin Girişimcilik Eğilimlerinde Girişimci ve Girişimcilik Algılarının Rolü. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(3): 55-66.
- Yıldız, S., & Yıldız, Z. (2015). Bilişim Teknolojilerinin Turizm Pazarlaması, Dağıtım Sistemi ve Seyahat Acentelerinin İş Modeli Değişimine Etkisi. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(3): 595-611.
- Yılmaz, E., & Sünbül, A. M. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 195-203.
- Yüksek, G. (2013). Seyahat İşletmelerinde Bilgi Teknolojilerinin Rolü ve Küresel Dağıtım Sistemlerine Bir Örnek: Amadeus. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, 4 (12), 17-28.

The Relationship Between Entrepreneurship Tendency and Their Information Technology Knowledge in Undergraduate Students: The Case of Aydın Adnan Menderes University Faculty of Tourism

Şule KAYA

Aydın Adnan Menderes University, Institute of Social Science, Aydın/Turkey

Güntekin ŞİMŞEK

Kyrgyzstan-Turkey Manas University, Bishkek/Kyrgyzstan

Turan OKUL

Aydın Adnan Menderes University, Faculty of Tourism, Aydın/Turkey

Extensive Summary

Today, personnel who are experts in the fields of entrepreneurship and information technologies will contribute to the growth of the market in the tourism industry. One of the things that makes the knowledge-based tourism industry sustainable is technology. Technological initiatives to be made today and in the near future will help the tourism industry to provide the information it needs. In order to increase the Research and Development activities in the tourism industry, personnel and managers with the necessary information infrastructure are required. When it is thought that technology based initiatives in tourism industry can be provided with information infrastructure, it is necessary to know the level of competence of information technologies of entrepreneurs. In addition, it is important to evaluate the entrepreneurship tendencies of tourism students according to their competence in information technologies. Because, how much knowledge of the competence of students to make a technology-based enterprise in the tourism industry is necessary for tourism planning to be done. Today, a successful tourism entrepreneur needs to have a basic knowledge of all sectors. In addition, it should have technological competence for the initiatives to be made in the tourism industry. From this point of view, the problem sentence of the research is stated as follows: What is the level of entrepreneurial tendencies and information technology competencies of undergraduate students in tourism education and is there a significant relationship between them?

The main purpose of this study is to determine whether the undergraduate students in tourism education have entrepreneurial tendencies and information technology competence and to evaluate the relationship between these two basic elements.

Theoretical Framework

Entrepreneur; It can be said that people who act to do business, have production factors such as raw materials for products and services and aim to make profit by taking risks while doing them (Pazarcık, 2016: 143-144). Today, the concept of entrepreneur has changed with technology. Now entrepreneurs; labor, capital, natural resources and technology by combining the latest and most useful methods by analyzing information is defined as individuals who produce products and services (Balli, 2017: 146).

Tourism industry is one of the most adaptable and even contributing to the development of the new economic structure. This is because tourism is a set of activities based on information. Information technology is one of the

most basic tools that present this information to the industry (Yüksek, 2013b: 22). Tourism students, on the other hand, are obliged to use information technologies when they start working. For this reason, it will be advantageous for the students who are educated on accommodation businesses to learn the information technologies that are necessary for their occupation and to have a command of reservation management system (Bilgihan et al. 2014: 325). In the tourism industry which is service based, it covers the processes such as production, management, marketing, finance and accounting. When the relevant literature is examined, there are many studies on entrepreneurship tendency, information technology competencies and technological initiatives. However, it is seen that studies evaluating the competence of information technologies and entrepreneurship tendency are very limited. Thus, this research is thought to fill the gap here.

Method

In this study, quantitative data is needed to evaluate the entrepreneurship tendencies of undergraduate students according to their information technology competencies. Therefore, it is considered appropriate to prefer quantitative research method to make generalizations based on the results related to the population, (Şimşek, 2015: 91).

The relational model, which is one of the quantitative research methods, is the core of the study in order to determine the relationship between variables and make definitions for the population. In the relational model, there are variables in the hands of the researcher and hypotheses can be established to evaluate the relationship between these variables (Kurtuluş, 2010: 20). In the study, a questionnaire was applied as a data collection tool and literature review was done as a secondary source. The data collected through the questionnaire were analyzed by using SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 21.0 program, which was obtained from Aydın Adnan Menderes University IT Department.

Turkey has many higher education institutions providing education in the field of tourism. However, due to the financial insufficiency and time constraints of the researcher, it was considered appropriate to select a sample in the study. In addition, the study was limited to fourth grade undergraduate students. The main reason for this is that the fourth year students have received information technology and entrepreneurship education in previous years. At the same time, fourth-year students will graduate and enter the business life earlier than other students. As a result of the information obtained from the student affairs office of Aydın Adnan Menderes University Faculty of Tourism during the research period (January 2019); The number of students determined in the 4th grade was 351 in the accommodation management department, 200 in the travel management department, 165 in the tourism guidance department and 116 in the food and beverage management department (3rd grade). The aim of the study is to reach all 832 students enrolled in the fourth year of the Faculty of Tourism. In order to reach the maximum number of students, a two-week practice period with final exams was preferred. The questionnaires were distributed to 650 students who came to the school from the fourth grade students at the time, 412 of them received feedback and 412 of the questionnaires were examined. In addition, an online survey was conducted to keep the sample larger and only 14 participants were reached. Thus, a total of 365 valid questionnaires were handled in the study.

Findings

The average entrepreneurship tendency of the students studying in the faculty of tourism was found as 3.90. According to this result, it can be said that the entrepreneurial tendency levels of the students are close to high. When

the sub-expressions of entrepreneurial tendency of the students are examined, leadership (4.01), innovation (3.74), self-confidence (4.01), risk (3.78), stability (3.81) and the desire to succeed (4.27) factors high they can be said to have close and high averages. It can be said that tourism students have higher averages in terms of leadership, self-confidence and desire to succeed compared to other expressions. According to this result, it can be said that the entrepreneurship tendency of undergraduate students receiving tourism education is high. Therefore, H_{11} hypothesis is supported and H_{10} hypothesis is not supported.

The average level of information technology proficiency of undergraduate students receiving tourism education was found as 3.10. According to this result, it can be said that students have an average level of information technology competence. When the sub-factor averages of information technologies competencies are examined, office-based applications (2,88), application software metrics (3,11), communication and account-based applications (3,92), virtual business applications (2,84) and tourism-based applications (2,89). According to these results, it is observed that tourism undergraduate students show a high average IT competency in communication and account based applications. Other factors seem to have average information technology competence. It has been found out that the average level of information technology proficiency of tourism undergraduate students is due to the rise of information technology competence levels. According to these results, H_{20} hypothesis was not supported and H_{21} hypothesis was supported.

Conclusion

The undergraduate students who participated in the tourism education showed close to high entrepreneurship tendency. Six dimensions were identified under the entrepreneurship tendency. These dimensions were determined as leadership, self-confidence, desire to succeed, innovation, determination and risk. When the sub-dimensions of entrepreneurship were examined, it was found that the students had positive attitudes. Ulama (2016) 's study on undergraduate students in tourism education supports the results of this study. The studies of Balli and Koca Balli (2014), Ercan and Sünbül (2009) and Hancıoğlu and Tekin (2018) on university students also support the findings. It is highly possible for undergraduate students receiving tourism education to show entrepreneurial tendency by taking risks if the necessary conditions are met after graduation.

It can be said that the information technology competencies of the students studying in tourism are at a medium level. Information technology competencies consist of five sub-dimensions. These; office based applications, application software metrics, communication and account based applications, virtual management applications and tourism based applications. It is seen that students have higher proficiency in application software metrics, communication and account based applications. It is thought that the basic information technology trainings in the curriculum of the students support this result. The social media usage variable, which is out of the scope of the basic information technologies of the students, can be said to be higher than the others because of the need to be active in social media, which is one of the basic requirements of our age. Students will be able to have higher qualification in tourism-based practices by improving themselves during their studies in the industry after finishing their education life.